

OBSAH

Úvod k vydaniu Náčrtu teórie štátu (1991).....	1
Úvod k vydaniu Základov štátovedy (1997)	2
Pohl'ad do dejín štátovedy	3
I. SPOLOČENSTVO, SPOLOČNOSŤ, ŠTÁT	7
<i>doc. JUDr. Alexander Brösl, CSc.</i>	
1. Spoločenstvo	8
2. Spoločnosť	8
3. Štát	10
II. MODELÝ VZNIKU ŠTÁTU	12
<i>doc. JUDr. Alexander Brösl, CSc.</i>	
1. Teologická teória	12
2. Patriarchálna teória	13
3. Patrimoniálna teória	13
4. Zmluvná teória	14
5. Mocenská teória	16
6. Psychologická teória	17
III. ŠPECIFICKÉ ZNAKY ŠTÁTU	18
<i>doc. JUDr. Alexander Brösl, CSc.</i>	
1. Štát ako právne spoločenstvo.....	18
2. Štátna moc.....	19
2.1. Všeobecne o moci.....	19
2.2. Štátna moc a jej znaky	20
2.3. Štátny mechanizmus.....	23
2.3.1. Štátne orgány	24

2.3.2. Ostatné zložky štátneho mechanizmu.....	28
2.3.2.1. Úradné osoby.....	28
2.3.2.2. Zložky štátneho donútenia.....	29
2.3.2.3. Štátne organizácie a štátne zariadenia	29
2.3.2.4. Ostatný aparát.....	29
2.3.3. Neštátne subjekty.....	30
2.3.3.1. Územná samospráva.....	30
2.3.3.2. Záujmová samospráva.....	31
2.3.3.3. Verejnoprávne inštitúcie.....	32
3. Štátne územie	32
3.1. Vznik a zánik štátu	34
4. Obyvateľstvo, ľud, národ	35
4.1. Štátny národ.....	36
4.1.1. Znaký národa	36
4.1.1.1. Spoločný pôvod.....	37
4.1.1.2. Spoločný jazyk	37
4.1.1.3. Spoločné dejiny a spoločné územie.....	37
4.1.1.4. Vedomie a vôľa k identite	38
4.1.2. Právo národov na sebaurčenie	38
4.1.3. Problematika menšín	39
4.1.4. Ochrana menšín	40

IV. FUNKCIE ŠTÁTU..... 43

JUDr. Imrich Kanárik, CSc.

1. Podstata štátu a funkcie štátu	43
2. Úlohy štátu	44
3. Funkcie štátu - pojem	45
4. Klasifikácia funkcií štátu.....	47

V. FORMA ŠTÁTU..... 57

doc. JUDr. Alexander Brösl, CSc.

1. Východiskové úvahy	57
2. Monokracie.....	61
2.1. Monarchie.....	61
2.1.1. Absolutistická monarchia	61
2.1.2. Konštitučná monarchia	61

2.2. Diktatúry	62
2.2.1. Klasická diktatúra	62
2.2.2. Autokratická diktatúra	62
3. Oligarchie	63
3.1. Železný zákon oligarchie	64
4. Demokracie	65
4.1. Priama demokracia	67
4.1.1. Ľudové zhromaždenie	68
4.1.2. Plebiscitárne rozhodnutia	68
4.1.3. Spolupôsobenie s reprezentantmi	69
4.1.4. Klasifikácia ľudových hlasovaní	69
4.2. Nepriama demokracia	72
4.2.1. Vývoj parlamentarizmu	72
4.2.1.1. Parlamentná opozícia	75
4.3. Voľby a volebné právo	76
4.3.1. Voľby	76
4.3.2. Volebné právo	76
4.4. Volebné systémy	78
4.4.1. Systém pomerného zastúpenia	78
4.4.2. Väčšinový systém	79
4.4.3. Kombinovaný volebný systém	79
4.5. Základné funkcie volieb	80
4.5.1. Volebná spravodlivosť	80
4.5.2. Zabezpečenie väčšiny	80
4.5.3. Funkcia zastúpenia	81
4.6. Volebná manipulácia	81
4.6.1. "Geometria" volebných obvodov	81
4.6.2. Rezervy volebnej aritmetiky	81
4.6.3. Odstupňovanie váhy hlasov	83
4.7. Imperatívny mandát	83
4.8. Teória deľby moci	85
4.8.1. Deľba moci a formy štátu	87
4.9. Typológia: totalitárny a liberalistický štát	90
4.9.1. Totalitárny štát	91
4.9.1.1. Policajný absolutistický štát	91
4.9.1.2. Moderný totalitárny štát	92
4.9.2. Liberalistický štát	93
4.10. Zákonodarstvo	94
4.11. Výkonná moc	95
4.12. Súdna moc	96

4.12.1. Nezávislosť súdnej moci.....	96
4.12.2. Ústavné súdnictvo.....	99
4.12.2.1. Funkcie ústavného súdnictva.....	102
4.12.3. Správne súdnictvo.....	102
4.12.3.1. Funkcie správneho súdnictva	104
4.13. Ombudsman	104

VI. UČLENENIE ŠTÁTU..... 107

JUDr. Imrich Kanárik, CSc.

1. Pojem a zaradenie.....	107
2. Klasifikačné kritériá	109
3. Unitárny štát	110
4. Centralizované a decentralizované štáty	113
5. Štát a samospráva	115
6. Zložený štát	117
6.1. Federácia	118
6.1.1. Kooperatívny federalizmus.....	124
6.2. Reálna únia.....	124
7. Zväzy štátov	125
8. Zoskupenia štátov	126

VII. POLITICKÝ SYSTÉM..... 128

JUDr. Gabriela Dobrovičová, CSc.

1. Charakteristika politického systému	128
2. Subjekty politického systému.....	129
2.1. Občan ako politický subjekt.....	130
2.2. Politické strany	130
2.2.1. Funkcie politických strán.....	133
2.2.2. Klasifikácia politických strán	134
2.2.3. Účasť na činnosti politických strán	136
2.3. Politické hnutia.....	138
2.4. Občianske združenia	139
2.5. Nátlakové skupiny.....	140
2.6. Masovokomunikačné prostriedky	141

2.7. Štát ako subjekt politického systému	141
---	-----

VIII. PRÁVNÝ ŠTÁT.....142

doc. JUDr. Alexander Brörtl, CSc.

1. Pojem právneho štátu.....	143
1.1. Rechtsstaat.....	143
1.2. Rule of Law	147
1.3. Rozdiely a súvislosti (Rechtsstaat - Rule of Law).....	151
2. Modely právneho štátu.....	152
2.1. Materiálny a formálny právny štát	152
2.2. Liberálny právny štát.....	154
2.3. Sociálny právny štát	155
2.4. Demokratický právny štát.....	157
3. Princípy právneho štátu	158
3.1. Záruky základných práv a slobôd.....	160
3.1.1. Sloboda ako základná hodnota	162
3.2. Legitimita a legalita.....	163
3.2.1. Občianska neposlušnosť.....	166
3.3. Suverenita ľudu	171
3.3.1. Problémy demokratickej reprezentácie	172
3.4. Problémy del'by moci	174
3.5. Zvrchovanosť ústavy a zákona.....	176
3.6. Právna istota	177

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY.....179

Názov: Základy štátovedy
 Autor: prof. JUDr. Alexander Brörtl, CSc. a kolektív
 Korektúra: autori
 Vydavateľ: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
 Náklad: 600 ks
 Rozsah: 190 strán
 Vydanie: tretie
 AH: 11,487
 Tlač: Edičné stredisko UPJŠ Košice (7-027)
 ISBN: 978-80-7097-679-1